

Sygn. akt I ACz 116/15

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym :

Przewodniczący:	SSA Anna Pelc
Sędziowie:	SA Grażyna Demko SA Marek Klimczak (spraw.)

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2015 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) **Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w K.**

przeciwko (...) **spółka z o.o. z siedzibą w R.**

o stwierdzenie nieważności i uchylenie uchwał

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 15 grudnia 2014r. sygn. akt VI GC 273/14

po s t a n a w i a:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił wniosek strony powodowej o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziów Sądu Okręgowego w Rzeszowie VI Wydziału Gospodarczego, to jest A. B., R. B., B. F., B. K., M. S., A. R. i A. H..

W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał, że w obecnym stanie prawnym wyłączenie sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony możliwe jest na podstawie jakichkolwiek okoliczności mogących wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Przenosząc powyższe na okoliczności rozpatrywanej sprawy Sąd Okręgowy wskazał, że sędziowie Sądu Okręgowego w Rzeszowie VI Wydziału Gospodarczego w swoich oświadczeniach nie podali takich okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich bezstronności w tej sprawie. Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, sędziowie oświadczyli, że nie spotykają się na gruncie prywatnym z pełnomocnikiem strony pozwanej adwokatem M. W., a ponadto wielokrotnie orzekali w sprawach, w których była ona pełnomocnikiem.

W zażaleniu na powyższe postanowienie powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego VI Wydziału Gospodarczego a to A. B., R. B., B. F., B. K., M. S., A. R. i A. H. oraz o wyznaczenie innego, niż Sąd Okręgowy w Rzeszowie sądu rzeczowo właściwego do rozpoznania sprawy.

Wskazanemu orzeczeniu powód zarzucił naruszenie art. 49 k.p.c. i art. 44 k.p.c. W uzasadnieniu zażalenia, nie zgadzając się ze stanowiskiem zajęтым przez Sąd Okręgowy, podniósł między innymi, że pomimo złożenia przez sędziów wymienionych we wniosku o wyłączenie oświadczenia, iż nie zachodzą w stosunku do nich okoliczności, o których mowa w art. 49 k.p.c., sam fakt, iż małżonek pełnomocnika pozwanej pracuje jako sędzia w Sądzie Okręgowym w Rzeszowie, na dodatek na stanowisku Prezesa tego Sądu, uzasadnia z perspektywy zewnętrznego obserwatora powstanie wątpliwości co do bezstronności wszystkich sędziów orzekających w tym sądzie. Argumentował dalej powód, iż bezspornym jest fakt, że sędziowie orzekający w Sądzie Okręgowym w Rzeszowie od wielu lat znają bliżej sędziego Tomasza Wojciechowskiego i fakt pracy z nim w jednym miejscu powoduje, iż mają oni możliwość codziennej styczności z pełnomocnikiem pozwanej jako żoną tego sędziego poza salą sądową, w tym w relacjach towarzyskich, co w odbiorze społecznym może wskazywać na to, że sędziowie ci nie będą w stanie zachować odpowiedniego obiektywizmu przy rozpoznawaniu sprawy powoda. Także sama świadomość tych sędziów, że mają w danej sprawie do czynienia z pełnomocnikiem, który jest żoną ich zwierzchnika, tj. Prezesa tego Sądu, stanowi okoliczność mogąca wzbudzać u obiektywnego obserwatora uzasadnioną wątpliwość co do zapewnienia bezstronności orzeczenia sądowego w takich warunkach.

Strona pozwana w odpowiedzi na zażalenie wniosła o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od strony przeciwnej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Z treści przepisu art. 49 k.p.c. wynika, że Sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. W aktualnym stanie prawnym treść tego przepisu nie ogranicza przesłanki wyłączenia sędziego jedynie do stosunku osobistego pomiędzy nim a jedną ze stron lub jej przedstawicielem ustawowym, który mógłby wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego, lecz wskazuje na potrzebę szerszej jego interpretacji. W szczególności chodzi o uwzględnienie społecznej oceny bezstronności sędziego, tj. stwierdzenie czy w konkretnych okolicznościach uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego mogą powstać nie tylko u strony, ale również u obiektywnego, zewnętrznego obserwatora (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 czerwca 2008r. P 8/07, OTK-A 2008/5/84).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wskazuje, że Sąd I instancji uwzględnił tak zarysowaną perspektywę i doszedł do zasługującego na podzielenie wniosku, że w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi przesłanka wyłączenia przewidziana w art. 49 k.p.c. Sąd ten trafnie odwołał się w pierwszej kolejności do treści oświadczeń sędziów objętych wnioskiem o wyłączenie, z których wynika, że nie utrzymują oni jakichkolwiek stosunków natury towarzyskiej z pełnomocnikiem pozwanego adwokatem M. W.. Tymczasem skarżący, nie mając ku temu jakichkolwiek podstaw, nadal powołuje się na istnienie takich stosunków pomiędzy sędziami, których dotyczy wnioski o wyłączenie a pełnomocnikiem pozwanego. Zasadnie też Sąd Okręgowy wskazał, że obowiązek zachowania bezstronności przez sędziego przy rozpoznawaniu każdej sprawy jest jego obowiązkiem konstytucyjnym (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), którego ma przestrzegać bez względu na to kim są strony bądź pełnomocnicy w poddanej jego rozstrzygnięciu sprawie i czego sprawa dotyczy.

Skarżący na poparcie swojego stanowiska przywołuje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2009r. II CSK 61/09 (OSNC-ZD 2010, nr B , poz. 51, z glosą R. Reiwera, PPE 2010, nr 6, s. 75) wydany już pod rządem art. 49 k.p.c. w obecnym brzmieniu, w którym wyjaśniono, że zniesienie ustawowego zakazu pełnienia funkcji sędziego w okręgu sądu, w którym ma siedzibę małżonek sędziego wykonujący zawód radcy prawnego lub adwokata, nakłada na oboje małżonków obowiązek szczególnej dbałości o to, żeby unikać sytuacji, które mogłyby dawać chociażby tylko pretekst do posądzenia o brak obiektywizmu w orzekaniu przez sędziego.

Teza powyższa zasługuje na podzielenie w całej rozciągłości. Zważyć jednak trzeba, że zniesienie ustawowego zakazu, o którym mowa, wskazuje jednocześnie na konieczność odejścia od ocen mechanicznych, bazujących jedynie na samym fakcie, że w okręgu danego sądu mamy do czynienia z małżeństwem prawników, z których jedno wykonuje zawód sędziego a drugie adwokata czy radcy prawnego.

W aktualnym stanie prawnym wyłączenie sędziego z powodu braku bezstronności musi zawsze poprzedzać z jednej strony, pewna obiektywizacja przesłanek wyłączenia, z drugiej zaś, ich indywidualizacja poprzez odwołanie się do realiów konkretnej sprawy. Okoliczność powodująca powstanie wątpliwości co do bezstronności sędziego powinna być rozpatrywana z punktu widzenia osoby będącej w ramach procesu czy poza procesem, ale powinna być uzasadniona w tym sensie, że jej przesłanki powinny być dostatecznie racjonalne. Natomiast w takiej sytuacji, jak w sprawie niniejszej adwokata i sędziów objętych wnioskiem o wyłączenie nawet, jeśli znają się osobiście, łączą kontakty jedynie zawodowe, które nie mogą stanowić formalnej przesłanki wyłączenia. Fakt, iż ów adwokat jest żoną sędziego orzekającego w innym wydziale tego samego sądu nawet, jeśli jest to sędzia pełniący funkcję Prezesa Sądu, sam przez się, nie powinien wywoływać uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego. W ocenie Sądu Apelacyjnego, rzecz zasługiwałaby na odmienne podejście w sytuacji, gdyby chodziło o sprawę dotyczącą osobiście małżeństwa państwa W.. W sprawie jest jednak bezsporne, że jest to jedna z szeregu spraw, w których adwokat M. W. występuje jako pełnomocnik procesowy, reprezentując przed sądem Okręgowym – Sądem Gospodarczym w Rzeszowie interesy różnych podmiotów gospodarczych.

Analogiczny tok rozumowania zaprezentował Sąd Apelacyjny w Poznaniu w postanowieniu z dnia 15 marca 2013r. sygn. akt I ACz 433/13. Stwierdził mianowicie, że gdy chodzi o wyłączenie sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, art. 49 k.p.c. stanowi, że może to nastąpić wtedy, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Argumentował, że istnieją dwa kryteria oceny bezstronności sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. 1993 Nr 61, poz. 284): pierwsze polega na ustaleniu osobistych przekonań sędziego w danej sprawie, a drugie na upewnieniu się, czy osoba sędziego daje gwarancje pozwalające wykluczyć jakiegokolwiek uzasadnione wątpliwości w tym zakresie. Wynika z tego, że przy ocenie, czy w danej sprawie można mówić o uzasadnionych podstawach do obaw o brak bezstronności organu, punkt widzenia osób twierdzących, iż organ nie jest bezstronny, ma znaczenie, ale nie jest decydujący. Decydujące jest natomiast, czy obawę można uznać za obiektywnie uzasadnioną. Podkreślić też należy, że jeśli chodzi o kryterium subiektywne, domniemywa się osobistą bezstronność sędziego dopóki nie ma przeciwdowodu.

Niezależnie od wszystkiego tego, co powiedziano do tej pory, decyzja w materii wniosku o wyłączenie sędziego (sędziów) powinna być zawsze podejmowana z rozwagą i należyтым rozmysłem.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, decyzja podjęta przez Sąd I instancji także i ten warunek spełnia.

Z tych względów zażalenie powoda podlegało oddaleniu, jako bezzasadne (art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania zażaleniowego, jako o fragmencie kosztów postępowania wpadkowego, Sąd I instancji rozstrzygnie w orzeczeniu kończącym sprawę, jako całość (art. 108 § 1 k.p.c.).